

TEMESI FERENC:
Amszterdam stb.

Temesi Ferenc életének regénye újabb kötettel bővült. Hiszen Temesi minduntalan ugyanazt a regényt görgeti tovább és tovább. Nem véletlen hát, hogy bizonyos részletek és néha teljes novellák újra fölbukkannak sokszor aforizmagyűjteménynek tűnő könyveiben.

Temesi mesélőkedve, amire egyébként nagyon büszke, nem egy végeláthatatlan történet lejegyzésével, hanem történetek egymás után fűzésével fejeződik ki, melyek összekapcsolódnak, így alkotva egy folyton változó, növekvő organizmust. A regénytestben különböző szervekként munkálnak a kisebb történetek: a korábbi művek, tulipánföldi népmesék, Jaap, egy holland barát naplója és jól elkülönített novellák.

Temesi az ismétlés nagymestere. Anélkül emeli be korábbi szövegeit új könyvébe, hogy az olvasónak nehezére esne elolvasnia, sőt. A regény elemei csak részei annak a hatalmas folyamnak, amely a szerző könyveiben hömpölyög, amely túlfolyik a borítókön, összeköti mindet, és amelynek az új kötet egyben új aspektusát is jelenti. „Egész életemben egyetlen könyvet írok” – ismeri el a szerző, de mondjuk ki: nem csak írja, éli is regényeit. Jelen

könyvben Temesi Ferenc szerepét bizonyos Tozer Farkas játssza.

Furcsamód a szövegocéánként hullámzó életmű akkor tűnik a leg-tisztábbnak, ha a holland motívumokat vesszük vezérfonalként. Összefonódnak itt a hollandiai utazásokra tett korábbi utalások, és úgy tűnik, az utak Temesi pályáját szakaszolják, ezért is válhat összefoglaló művé az *Amszterdam stb.*

E regény, mely remek úti- és kézikönyvként is funkcionál Hollandiához, hat-tizenennyolc utazást ír le. Az első fejezet ugyanis „nulladik út”, beszámoló egy el-nem-utazásról. Vagy talán mégis utazás ez: Jaap személyében Hollandia látogat el a főszereplőhöz, hogy utazóvá tegye. Dzsók, a sokat szenvedett, Hollandiában élő magyar lány története pedig valóban fölér tíz utazással.

Az ex-kokainista Jaap kétes figura: saját élettársának gyermeklányával flörtöl, majd a kislány bele is szeret. E pedofil motívum a regény neuralgikus pontja. A bűnösség kérdését a lehetséges határokig feszíti a szerző. Vajon valóban szerelem ez? Nem csak a testi vonzódás szüli ezt a múlni nem akaró románcot kettőjük között? A sokszor pikáns, sokszor visszataszító naturális részletek Jaap bűntudata révén folyvást megrendítő vallomásokba fordulnak.

A regény végén azonban nem Jaap, és nem is Dzsók nyeri el a végső feloldozást. A tetőpont, T. F. megtérése és életgyónása egyben a legszemélyesebb részlet is. Tozer-Temesi, miután már mindenféle vallásúnak mondta magát – leszámítva a sintoistát és a konfucianistát –, rátalál a kereszténységre, melyhez valójában, kezdettől fogva tartozott.

„A fél világot és az egész lelke-
met beutaztam” – állítja a szerző. És ez idő alatt mintha írói attitűdje sokat változott volna. A korábbi büszkeség helyét olyan önvallomások veszik át, mint amilyen a következő is: „Én író vagyok, kicsit lökött”. Az indítás is mintha az írói szereppel kapcsolatos bizonytalanságot mutatna: „Isten tollba mondott már minden könyvet. Hát mit keresünk mi, emberek ezen a pályán?”

A keret, az első és az utolsó mondat egy újabb kérdést vet fel: vajon írhat-e bárki más regényt, mint Isten? Az első mondat, úgy tűnik, azt jelenti, hogy az *Amszterdam stb.* című könyv is Isten egyik műve, és ő is fejezi be, a lejegyző csak abbahagyhatja életének megírását: hiszen a tökéletességre várva egyetlen író sem zárhatja le könyvét. De a regény persze egyszer véget kell érjen. Mégis kivételt jelent azon szabály alól, melyet Temesi maga említ könyvében: „Semmi sem fejeződik be szépen, épp ezért fejeződik be.”

A borítót – csakúgy, mint Temesi másik város-regénye, a *Pest* borítóját – Regős István festménye díszíti. „Ez a város egy fél biciklikerek minden küllő középre mutat”: a kép mintha a mű e mondatának illusztrációja lenne. Háttérében pedig a Temesi számára oly kedves Magritte felhőit kergeti az amszterdami szél.

PAÁR TAMÁS

(*Kortárs Kiadó, Budapest, 2008,*
192 oldal, 3000 Ft)

KISS JUDIT ÁGNES:
A keresztanya
Szomor Veron történetei

Kiss Judit Ágnes nem trükközött a narratív vagy az írói technika megújításával. Nem írt enigmatikus, kusza cselekményű történetet. A tizenkét epizódból álló regény minden egyes fejezete kerek, lezárt egészként áll össze, mint a gyöngyök egy láncon.

A regény elbeszélője, Szomor Veron életének nyolcvanhét évét rövid kitérőktől eltekintve Zsanócon töltötte, amely bár kitalált helyszín, tulajdonképpen minden magyar falu, sőt tágabb nézőpontból egész Magyarország pontos tükröképe. A faluban az évek során sok minden megváltozott, miként az utcanevek is, mégis maradtak